

Uit onderzoek blijkt dat 5 tot 10 procent van alle kinderen een spraaktaalstoornis heeft. Bij kinderen die opgroeien met een andere moedertaal dan het Nederlands is dit niet anders. De diagnostiek en behandeling van deze meertalige kinderen levert in de praktijk nogal eens problemen op. Er zijn nauwelijks geschikte testen, de normen voor taalontwikkeling zijn onduidelijk en er zijn vaak problemen in de communicatie tussen behandelaar en het kind. Mirjam Blumenthal, werkzaam bij het Haags Audiologisch Centrum van de Koninklijke Effatha Guyot Groep, heeft in de loop van de jaren de nodige expertise op dit gebied ontwikkeld. Onlangs is hier het Kenniscentrum meertaligheid, kind en ontwikkeling opgericht. 'Ik wil niet alleen bereikt worden door mensen die hulp nodig hebben, maar ook door mensen die wat te bieden hebben.'

'De diagnostiek en behandeling van deze meertalige kinderen levert in de praktijk nogal eens problemen op'

Sinds 1997 houd ik me met deze problematiek bezig. 50 procent van alle bezoekers op ons audiologisch centrum is meer- of anderstalig. In de praktijk liepen we hier tegen de nodige problemen op.' Mirjam Blumenthal somt op welke dit zijn. 'In de eerste plaats verloopt de communicatie met de ouders en het kind niet altijd even makkelijk. Dit proberen we op te lossen via een tolk, maar dit is geen optimale situatie. Daarnaast is het erg lastig om het probleem goed te beoordelen in een vreemde taal en vanuit een andere culturele achtergrond. Verder zijn er geen testen voor deze kinderen waarmee we een goede diagnose kunnen stellen.' In de praktijk zijn de medewerkers zich van deze problemen bewust en door de ruime ervaring die inmiddels is opgedaan met anderstaligen wordt zo goed mogelijk een diagnose gesteld en een behandelingsplan gemaakt. 'Echter', zegt Blumenthal, 'we beschikken in veel gevallen niet over harde gegevens die onze vermoedens kunnen bevestigen.'

Diagnostiek

In het buitenland en op een enkele plek in Nederland wordt sporadisch onderzoek gedaan naar het testen van anderstalige kinderen met spraaktaalmoeilijkheden. 'Probleem is dat we met heel veel verschillende talen te maken hebben. Het gaat niet alleen om Turks of Arabisch sprekenden, maar om tientallen verschillende talen. Bovendien zien wij dat iedere gezinssituatie weer anders is. Sommige kinderen worden thuis bijvoorbeeld helemaal in de Turkse taal opgevoed, anderen half Turks, half Nederlands en weer anderen voor een belangrijk deel in het

Nederlands.' Blumenthal legt uit dat de meeste testen taalgebonden zijn. 'Probleem is dat het kind dat getest moet worden de woordjes niet begrijpt of dat klanken onbekend zijn. Dit maakt het erg lastig om het niveau van taalontwikkeling te meten. Bovendien verloopt een meertalige ontwikkeling anders dan een ééntalige ontwikkeling.' Ze pleit dan ook voor meer wetenschappelijk onderzoek op het terrein van taalontwikkeling en, waar mogelijk, voor de ontwikkeling van relatief 'taalvrije' testen.

Nonsenswoorden

Bij het Academisch Ziekenhuis in Maastricht wordt momenteel onderzoek gedaan naar een relatief taalafhankelijke test. Hierbij wordt geen gebruik gemaakt van gewone woorden, maar van nonsenswoorden, zoals 'peef', 'miefaap', 'leetoemiefoes' Blumenthal plaatst er een kleine kanttekening bij. 'Zelfs dit is niet echt taalvrij omdat niet alle klanken in alle talen voorkomen.' Ze toont zich echter enthousiast over dit onderzoek. In deze test worden klanken genomen

MIRJAM BLUMENTHAL VAN HET KENNISCENTRUM MEERTALIGHEID, KIND EN ONTWIKKELING

die in veel talen voorkomen. Getoetst wordt welke klankeksen kinderen op welke leeftijd kunnen nazeggen. Met de test kun je hopelijk onderscheid maken tussen kinderen mét en kinderen zónder spraaktaalstoornis. In de VS is een test ontwikkeld met woorden uit een verzonnen taal.

Kinderen leren dan woorden en grammaticale regels uit die taal, en je kijkt hoe snel en hoe goed ze dat kunnen leren.

Daarnaast heeft Blumenthal contact met onderzoekers uit Ankara. Zij hebben een test gericht op de spraakontwikkeling. 'Deze test is echter gericht op eentalige kinde-

zijn. 'Ik ben er van overtuigd dat een goede beheersing van taal, noodzakelijk voor integratie, gestimuleerd wordt door vroegtijdige onderkenning van mogelijke problemen. Deze diagnostiek, behandeling en advisering moet gestructureerd en onderbouwd opgepakt worden. Daarvoor is het nodig de beschikbare kennis en ervaring te verzamelen, ter beschikking te stellen aan audiologische centra en overige betrokkenen en te zorgen voor opleidingsfaciliteiten op dit gebied, voor tolken, logopedisten en anderen.

Thema's

Blumenthal heeft drie belangrijke thema's die ze komende tijd in het Kenniscentrum verder wil uitwerken. Multidisciplinaire diagnostiek van spraaktaalstoornissen is er een van. Hierbij zijn de volgende vragen aan de orde:

- wanneer kan welke test gebruikt worden?
- is het mogelijk om alternatieven voor de huidige testmethoden te ontwikkelen?
- welke andere onderzoeksmiddelen zijn bruikbaar?
- in hoeverre kan (of moet?) de analyse van spontane taal (in de vreemde taal en in het Nederlands) toegepast worden?
- welke kennis over de taalontwikkeling bij meertaligen is relevant bij de diagnostiek?
- welke kennis over taalontwikkeling in vreemde talen is bruikbaar?
- hoe kunnen test- en onderzoeksresultaten geïnterpreteerd worden?

Daarnaast wil ze onderzoeken of en hoe de thuistaal in de therapie gebruikt kan worden om het taalvermogen te stimuleren. 'Je kunt hierbij denken aan logopedische therapie, maar bijvoorbeeld ook aan de behandeling/begeleiding die plaatsvindt binnen het speciaal onderwijs of binnen gespecialiseerde zorginstellingen zoals diagnosebehandelgroepen of MKD's.' Als laatste noemt ze culturele verschillen. 'Op welke manier spelen culturele verschillen tussen gezin en hulpverlener een rol bij het kiezen van een adequate vorm van behandeling en begeleiding en hoe kan de hulpverlener daarop inspelen?'

Het Kenniscentrum wil dit niet allemaal zelf doen, maar mensen en kennis bij elkaar brengen. 'Het is belangrijk dat we goed samenwerken. Het is een klein onderwerp en verspreid over heel Nederland zijn er mensen mee bezig. Ik wil niet alleen bereikt worden door mensen die hulp nodig hebben, maar ook door mensen die wat te bieden hebben.'

Voor meer informatie: telefoon 070-3848314,
meertalig@acdenhaag.nl. **VHZ**

Peter van Veen

Meer informatie over hoe kinderen meertalig opgroeien is onder andere te vinden in het boek: Elke Burkhardt Montanari, Hoe kinderen meertalig opgroeien, 2004, p. 112, euro 11,25, Uitgave: PlanPlan, ISBN 90 76092 07 9, www.planplan.nl.

Mirjam Blumenthal: 'Probleem is dat het kind dat getest moet worden de woordjes niet begrijpt of dat klanken onbekend zijn. Dit maakt het erg lastig om het niveau van taalontwikkeling te meten.'

ren, namelijk Turks sprekenden. Toch zullen we deze test hier misschien wel kunnen gebruiken.'

Het in dienst nemen van anderstaligen is volgens haar geen afdoende oplossing. 'Ik ben er wel een groot voorstander van. De communicatie met de ouders kan hierdoor verbeteren, maar het probleem van het testen van de andersstaligen is hiermee nog niet opgelost. Bovendien spreken onze cliënten tientallen verschillende talen.' Ze vult aan: 'Het overnemen van onderzoeksinstrumenten uit de herkomstlanden van migranten in Nederland is niet alleen tijdrovend en kostbaar, maar dergelijke instrumenten zijn ook niet direct te gebruiken door Nederlandse logopedisten.'

Kenniscentrum

Met het Kenniscentrum wil Blumenthal een brug slaan tussen onderzoek en mensen die in de praktijk werkzaam